

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

**СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ
НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ:
ІСТОРІЯ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ**

Матеріали
VII Всеукраїнської науково-практичної конференції

(Суми, 21 квітня 2020 року)

Суми
2020

КОРОЛЬ С. М.
канд. політ. наук, доцент,
НІКОЛАЄНКО М. М.
студентка ф-ту ІФСК СумДУ

Нормативно-правове забезпечення соціальної політики в незалежній Україні на перших етапах становлення держави

Процес формування сучасного українського правового забезпечення соціальної політики починається з 1991 року, коли Україна стала незалежною і державі потрібно було визнавати і забезпечувати основні соціальні права людини і громадянина, а саме: право на працю, незалежні, безпечні й здорові умови праці, на заробітну плату, не нижчу від установленої законом, на соціальний захист, право на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї, на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування.

Головним орієнтиром та підґрунтям були «Загальна декларація прав людини», «Європейський кодекс соціального забезпечення», «Європейська соціальна хартія», «Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права», «Міжнародний пакт про громадянські і політичні права», конвенції Міжнародної організації праці, такі як: «Конвенція про політику в сфері зайнятості», «Конвенція про рівну винагороду чоловіків та жінок за працю рівної цінності», «Конвенція про права дитини».

Оскільки вкрай гострою проблемою перших років незалежності була економічна криза, то саме вона спрямувала соціальну політику на встановлення значних пільг та компенсації для найбільш вразливих верств населення. В цей

період були призначені виплати для громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, пільги щодо соціального захисту та пенсійного забезпечення для робітників внутрішніх військ, військовослужбовців та членів їх сімей, компенсації та пільги реабілітованим жертвам політичних репресій. Держава гарантувала соціальних захист ветеранів війни, ветеранів праці та інших громадян похилого віку.

Були розроблені Державна програма зайнятості населення, Національна програма громадських робіт, Цільова державна програма зайнятості молоді, Комплексна програма розв'язання проблем інвалідності, Національна програма «Діти України». Прийнято укази Президента, постанови Кабінету Міністрів України про оплату праці, державну допомогу, компенсації, субсидії, пільги та іншу підтримку соціально вразливих верств і груп людей.

У цей період важливим є прийняття законів соціального спрямування, а саме: Закон «Про зайнятість населення» 1991 року; Закон «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» 1991 року; Закон «Основи законодавства України про охорону здоров'я» 1992 року; Закон «Про пенсійне забезпечення» 1991 року.

Формується також нова організаційна структура реалізації соціальної політики. Так, у Верховній Раді України діють комісії з праці, соціальних питань, у справах чорнобильців, молодіжної політики. Уряді комісії є підкомісії, що займаються законодавчою діяльністю щодо освіти, сім'ї, жінок і материнства, інших питань соціального розвитку країни. При Президентові України створено Комісію з питань соціального захисту населення, Комітет у справах жінок, материнства і дитинства. При Кабінеті Міністрів України — Раду у справах інвалідів. Влітку 1994 р. засновано Фонд соціального захисту населення України.

Таким чином, в умовах гострої економічної кризи початку 1990-х рр. потреба розвитку комплексної соціальної політики зумовила і спонукала до формування нормативно-правової бази соціального захисту населення.

1. Деріга В. В. Соціальна і гуманітарна політика. Миколаїв, 2012. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://buklib.net/books/35821>.

2. Рудкевич І. В. Етапи становлення та розвитку державної політики соціального захисту населення України. Київ: 2006. 100 с.

3. Поліщук В. А., Янкович О. І. Історія соціальної педагогіки та соціальної роботи. Тернопіль: ТДПУ, 2009. 256 с.